

Szerkesztési iroda:

Nagy-Becskek,

Kápelya-utca 1-6 szám.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagy-Becskek, Kápelya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon szám 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Feladv. szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Hirdetési árak:

Egész évre ———— 12 ft.
Félévre ———— 6 „
Negyedévre ———— 3 „
Egy hónapra ———— 1 „
— Egyen szám ára 4 kr. —

Hirdetések

* kiadóhivatalban fogadtatnak el
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik mindennap

vasár- és ünnepnapok kivételével.

Nagybecskerek, 1896.

XXV. évfolyam, 264. szám.

Hétfő, november 16.

Jó barátság.

Nagybecskerek, november 16

A közvélemény egy háziparpatvarról kénytelen tudomást venni, amely Bánffy és Badeni miniszterelnökök közt tört ki és amely egy ép oly drasztikus, mint tehetetlen bécsi félhivatalos nyilatkozatban „csinált magának levegőt”. Az osztrák miniszterelnöknek ez a hírlapi közeg az azt kívánja, hogy Magyarország ne avatkozzék Ausztria belső ügyeibe és közli, hogy gróf Badeni egy erre vonatkozó interpellációt azzal a megjegyzéssel prolongált, hogy később, ha majd az osztrák választásokból megerősödve kerül ki, lesz igazán módjában a magyar kihívásra kellőleg és erőlyesen visszavágni.

Ehhez a vértezett nyilatkozathoz egy magyar kormányparti lapban megjelent cikkely szolgált okul és hábár nem tagadhatjuk, hogy az illető lap Ausztria belügyeivel foglalkozott, másrészt el kell ismerni, hogy ez csak annyiban és úgy történt, amennyiben és ahogy a magyarországi politikai helyzet megítélésére szükséges volt. A magyar érdek az osztrák belső viszonyok miként való alakulásában, a küszöbön álló szerződési tárgyalásoknál fogva, mindenesetre oly immens természetű, hogy magától értendőknek kell tartani, hogyha Magyarországon élénkebben érdeklődnek Ausztria, mint az egyik szerződő fél, viszonyai iránt, mint egyébkor. Ezért épen nem szükséges, hogy a szóban lévő fejtegetéseket báró Bánffy sugalmazta, és hogy Bánffy miniszterelnököt csak a bécsi expektorációk tették figyelmessé az ügyre, hogy azonban a magyar miniszterelnök, amennyire azt Magyarország érdeke megköveteli és az adott viszonyok közt elengedhetetlen, nem csekély érdeklődéssel kíséri a konstellációkat Ausztriában.

A vám- és kereskedelmi szövetség

megnyitásának közeledtével Ausztriában oly követeléseket hangoztatnak és oly mozgalmat indítottak, amelyek Magyarországot is nagyban érdeklik. Csak meg fogja engedni Badeni ur, hogy jogunk van az exorbitáns, okatlan és alaptalan követelések keletkezése és eredete iránt érdeklődni abban a pillanatban, amikor a pretenziózus osztrák miniszterelnök ur e követelések szócsovéül adja oda magát és midőn e vállalkozásában ugyancsak erőlyesen támogatja magát kereskedelmi és pénzügyi kollegái által.

Mikor a gazdasági szövetség meghosszabbítása először jött szóba, Ausztriában oly mozgalom keletkezett, mely pillanatnyilag intranzigens téren mozgott és Magyarország teljes leigázását követelte. Teljes paritás a terhek viselésében és Magyarország igényeinek redukálása követeléseit érvényesítésében. Az osztrák kvótabitottság és közvélemény nem talál s ma sem talál más indokolást örült követelése számára, mint hangos kiabálást és erőszakot. A helyzet még bonyolódottabb lett azáltal, hogy a loyális Magyarország, figyelemmel a király óhajára, feltétlenül és következetesen perhorreszkálja a szakítást. Azzal nem akarjuk vádolni Badeni grófot, hogy ő maga kezdte ezt a mozgalmat, tény azonban az, hogy ő a mai napig ez erkölcselen mozgalom ellen sem egyetlen irott, sem mondott szóval állást nem foglalt és hogy e közönyével nevelt nagyra egy mozgalmat, melynek többé nem tud mestere lenni.

Ennek az osztrák mozgalomnak az a célja, hogy az odaváló érdekeket jogtalanul előmozdítsa és a magyar szerződő féltől oly engedményeket csikarjon ki, melyeket a viszonyok semmiképp sem igazolnak. Ha gróf Badeni az osztrák parlamenti viszonyok által látszólagos kényszerhelyzetbe akarja magát juttatni, úgy vonja le ő maga e helyzetből a következményeket;

az azonban több, mint nem politikus és nem őszinte, ha a saját erélytelensége által előidézett kényszerhelyzetet oknak és indokolásnak akarja használni Magyarország ellen és a magyar nemzet békeszeretét csak azért teszi a legkeményebb próbára, hogy az osztrák kabinetet kisegítse a zavarból.

Magyarország sem hivatva, sem kötelezve nem érzi magát, hogy egészségtelen osztrák viszonyokért helyt álljon és azok alapján egy kétoldalú szerződésnek oly feltételeit fogadja el, melyek az indoklásnak még látszatával sem bírnak az országnak sem pénzügyi, sem közgazdasági helyzetében.

Ha báró Bánffy éber szemmel örökődik, azzal csak kötelességét teljesíti és feltétlen tökéletes, nazafias kötelességteljesítésében a legkevésbé sem fogja magát tévútra vezetni engedni sem a Badeni-kabinet önfentartási ösztöne, sem Ausztria válságos parlamenti viszonyai által.

A kiabálás nem ér semmit. Tények bizonyítanak!

A zombolyai kórház megnyitása.

— november 16.

Torontál vármegye minden téren észlelhető haladását mi sem bizonyítja jobban, mint az a körülmény, hogy vezetői, kiket hosszú éveken át a politikai küzdelmek s a gazdasági kérdések foglalkoztattak, immár teljes erővel azon iparkodnak, hogy évtizedek mulasztásait, melyek a humanismus terén elkövetettek, a lehető legrövidebb idő alatt pótolják.

Alig mult egy éve, hogy megnyitották a nagybecskereki József kórházat, mely széles ez országban párját ritkítja, s néhány hét előtt a módosi, tegnap pedig a zombolyai közkórházat adták át rendeltetésének. Mindmennyi temploma a humanismusnak, melyben a beteg ember könnyörög enyhülésért az egek Urához.

A „TORONTÁL” tárczája.

Áldozatok.

Irta: Bartók Mariska.

Gáborján Rózsa ideges büszkeséggel kapta fel a fejét, mikor az anyja mellett belépett a nagy szalónba, ahol a társaság szinte várni látott őket, olyan örömmel siettek feléjük a háziasszony és néhány bizalmas vendég. Csak egy magas, olajbarna arcú férfi emelkedett fel, az érkezők felé fordulva, de helyén maradt a pálna tartó mellett. Gyerekes dacsorral bólintott a fejével, mikor pár perc múlva bemutatott neki hárskúri Labor Dénest, az új főügyészt.

A bemutatott mélyen meghajolt, de nem jött zavarba, hogy a lány nem nyújtott neki kezét. Egy mély ráncz vetődött szép, férfias arcán, a száj körül, a szeméit egy kissé összehústa, mintha fényes sugár villant volna bele s aztán ment minden tovább a régi kerékvágásban. A lány messze ült tőle, úgy hogy tolokodás nélkül jól megnézhetette. Szép lány volt. Sugár magas alak, bájos, sötétebb szőke fej, ragyogó sötétkék szempár s mosolyra termett duzzadó ajkak.

Folyton fecsegett, járt ide oda, mindenki vele foglalkozott s sehogy sem tudta beletalálni magát, hogy ő most valakihez hideg legyen. Pedig éreztetni akarta Laborral, hogy hallatlan sértésnek tartja, hogy nem jött elé s ha Labor szavaira kellett felelni, felrántotta a szemöldeit, a száját egy kicsit legörbítette s fontoskodva, vontatva mondta ki a szavakat.

Senki se vette észre, csak Labor; amint sötét szemével hosszasan nézte a lány úde szépségét, mintha csak azt mondta volna neki: „udvariattannak tartasz; megbocsátod majd nekem.”

Később Labor felémelkedett; tréfásan bucsuzott a szeméjéből s a tulsó sarokban, a konzolra könyökölve, unalmasan hallgatta a lányt, a mint neki Gálos Laci fecsegett s szemefolyton Labor férfias szép alakján függött.

Most Labor odafordult a háziasszonyhoz, ki pár lépésnyire ült tőle, bucsukézésokra. De mintha össze akarna esni az egész, szép, daliás alak, oldalt hajlik, míg a másik lépésnél ismét felegyenesedik. A legszánandóbb sánta volt.

A lány szeme ijedten rebbent meg, a lélekzete egy másodpercze elakadt s mikor a férfi meghajolt előtte, nem mert ránézni, csak pirban égő arccsal, békitően, megadón nyújtotta felé mind a két kezét.

A férfi szinte megdöbent, a gyöngédség ily bájos megnyilatkozása előtt, erősen megszorította a lány kicsi kezét, aztán az ajkához emelte s megcsókolta.

Gálos Laci kísérté ki a vendéget s Gáborján Rózsa pár pillanatra egyedül maradt. Soha nem érzett kábultság fogta el, szeretett volna sirni, bocsánatot kérni attól a férfitől, hogy olyan kegyetlenül durva volt, talán megbocsátana neki. Aztán végig simította a homlokát.

— Istenem, hisz nem történt semmi, — semmi.

Gálos Laci újságolva mondta: — Ugy-e, mily szörnyen nyomorék! — Igen? — Nagyszerű: Hiszen csak látta! — Igen, igen, láttam.

Zavart volt s rettegett, hogy tréfálni fognak vele s úgy félt, hogy kimondják a Labor nevét.

Sokat pletykáltak, sugdostak, mikor Gáborján Rózsa a Labor Dénes felesége lett. Olyan

jó, hogy ők nem hallották; az asszony arca még szebb lett a boldogságtól s a férfi nyugodt nézésű szép szemei az igaz boldogság tiszta fényét sugározták. Ott ült az asszony az ura ölében; fejét odaszoritja a férfi arcához, amint két karjával átfogja a nyakát.

— Hát miért is haragudtál rám, mikor először találkoztunk a Halmosné szalónjában?

Az asszony arca lángba borul, még jobban odabujik az ura álla alá s csak onnan felel:

— Nem heragudtam én. Ki mondta neked?

— Éreztem — mondja a férfi s magához öleli ujra az asszonyt — s éreztem azt is, mikor megbékítettél.

— Nem igaz, nem igaz! — lármáz az asszony — hiszen nem is szóltál hozzám!

Az ura most sem szól, csak ezer csók közt bugja:

— Én édes angyalom, én édes mindenem! De a boldogság nem tarthat örökké, tán még sokáig sem.

A boldogság édes kábitó zenéje elhallgatja a kétkedés, elkeseredés vészharangját, de aztán jön a rosszakarat vagy a véletlen s a vészharang újra megkondul s zug addig, míg a fekete rög tompa zuhanása meg nem némítja örökre.

Csak egy véletlen, átkozott, kegyetlen véletlen volt, mely a Labor Dénesék édes boldogságát összetépte. Csak egy rövid utazás, amikor hárman utaznak, de csak a két idegen beszél.

— Már én azt mondom, — mondta az egyik — az asszonyt azért nem lehet hibáztatni. Az az ember magához láncolta azt a szép, viruló asszonyt s ő nyomorék, Isten nyomorékja, pupos volt. S hogy az asszonynak tetézett Tomor főhadnagy, az természetes. Annak a nyomoréknak ki kellett volna térni az utjából. Ezt követeli a becsületes karakter.

A vármegye lakói őszinte szívből fakadó hálával mondanak köszönetet ez újabb békeműért, atyailag gondoskodó fő- és alispánunknak; e járás lakói pedig, kik a tegnapi megnyitott kórház előnyét közvetlenül élvezik, e vidék bőkezű földesurát, Csekonics Endre grófot, v. b. t. t. zárják imájukba, ki ezuttal újból tanujelét adta annak, hogy szóval és tettel pártol minden a jóra irányított törekvést. Őszinte elismerés illeti Babits József országgyűlési képviselőt is, ki a kórházak decentralizációját hatalmas befolyásával keresztül vitte.

Aldás legyen az emberszeretet e legújabb alkotásán és mindazokon, kik annak létrehozásához hozzájárultak.

A tegnapi végbement megnyitásról kiküldött tudósítónk a következőkben számol be:

A kórház.

A pártját ritkító Csütő-kastély közelében Csekonics Endre gróf telkén épült a zombolyai közkórház, mely a berendezéssel együtt körülbelül 70 ezer forintba került. Az utcáról belépve a felvételi épületbe jutunk, mely magában foglalja az irodát, az apácák lakóhelyét, az imaházat, ruhatárt és konyhát. A kórház magában három épületből áll: I. a sebészeti pavillon, II. belgyógyászati pavillon, III. a fertőző betegek részére szolgáló pavillon. Ezekon kívül van még egy kisebb épület, melyben a mosókonyha, fertőtlenítő hely és külön e célra elzárva a halotti kamara van. S mindezek mögött az elméleti betegek számára két osztályllyal, ápoló részére való szobával és széles folyosóval ellátott hely. Ezen épületek 4 holdnyi téren úgy vannak elhelyezve, hogy egy tágas udvarral vétketnek körül, melynek közepén bő és igen jó vizű ártézi kut van. (217 méter mélységből 1 méter magasságban 80 liter perczenkint) Körös körül park övezi az épületeket, mely bizonyára úgy hygienikus, mint aethetikai szempontból meg fog felelni rendeltetésének, hiszen Csekonics Endre gróf a saját kertészt és saját növényeit bocsátotta a kórház vezetőségének rendelkezésére. A kórház vezetése dr. Strósz Ernő, egy époly képű, mint előzőek orvosra, volt járásorvos gondjaira van bízva. Az igazgató-főorvos mellé dr. Diel Károly, mint másodorvos van alkalmazva. A betegek ápolása és az egész belső kezelés négy szent-kereszt ápoló-apácza kezébe van letéve.

A másik felel rá hosszasan, meggyőzően de ezt már Labor nem hallotta. Lelkét elfoglalta a kétkedés, az elkeresedés átkos szelleme s uralkodott rajta kétszeres erővel, mintha kárpótolni akarta volna magát azért az elveszett időért, amíg Gáborján Rózsa száműzte innen.

Vadul, kárörvendő kacajjal tépte a férfi minden idegét: „Ugy-e, nyomorékot nem lehet szeretni! S ha az asszony bukik, te vagy oka! Ha az asszony szerencsétlen, te vagy az oka! Mindennek te vagy az oka! Mert te nyomorék vagy!”

A szerencsétlenség ördöge minden karmával bele ragadt a boldogtalan ember vergődő lelkébe, nem hagyta pihenni; vádolt, gunyolt, fenyegetett az átkos démon s mikor az asszony édes, odaadó szerelemmel fogadta a férjét, ez beteg volt; az önvád szánandó beteg. Szerette volna ezt a szép, hatalmas, édes asszonyt elküldeni, hogy ne lássa többé, hogy ne jöjjön kísértésbe a bírhatóságért; mert úgy van, úgy, nyomoréknak ki kell térni azoknak az utjából, kik ringó, sima léptekkel járnak végig a világot.

Ki kell térni annak, akinek a nyomorúsága csak örömet tapos, csak boldogságba gázol. A nyomorék emberek fanatikus önvádja, gyilkoló keserve adta a kezébe a fegyvert, a melyik keresztül lötte azt a lázas, szerelmes szívet s amelyik elválasztotta a nyomorék porhüvelyétől azt a lelket, amely a lemondás óriás keservét vitte a másvilágra.

A radnóti temető hóval fedett sírhalmairól csak egy-egy szürke károgó varju rebben fel, olykor a nehéz, ködös csendben. A magas, fehér, obeliszk, hideg márványához szorítja lázas homlokát a Labor Dénes halovány özvegye.

A megnyitás.

Délelőtt tíz óra tájban Zsombolya és vidéke színe java gyűlt egybe a felvételi épületben. Ott voltak: Babits és Belitska orsz. képviselők, Fóris József főszolgabíró, Lovicsér Imre tb. főszolgabíró, Kovacsics járásbíró, Gesztessy János kir. közjegyző, Hetey Kálmán műszaki tanácsos, Bezuk jószágigazgató, Augusztin Antal jegyző, Tresz József közs. bíró, dr. Ferch Ödön tb. főügyész, dr. Michels Mátyas orvos, Schaur és Stovicsak takarékpénztári igazgatók, Puffardiak főhadnagy, Manzin, Treisz, Hepp, Fritsz földbírtokosok, Scherka istola-igazgató. Lapunkat dr. Brájjer Lajos fel. szerkesztőnk képviselte. Pont tíz órakor érkezett meg dr. Dellimanich alispán és báró Feilitzsch m. főjegyző, gróf Csekonics Endre v. b. t. t. társaságában.

Miután Csicsáky Imre, pápai kamarás, zombolyai plébános a kórházat az egyházi szertartás szerint beszentelte, Fóris József főszolgabíró a járás és a község nevében szép szavakban forró köszönetet mond a megye fő- és alispánjának, Csekonics Endre grófnak, Babits képviselőnek, a vármegye közönségének, mint akik a zombolyai közkórház létesítésén fáradtak, s felkéri a vármegye alispánját, szíveskedjék a kórházat megnyitni.

Dr. Dellimanich alispán kiemeli az itten épült kórház nemes hivatását, rámutatván ama különösen hazánkban nagy fontosságú tételre, hogy csak egészséges testben lakhatik ép lélek. Magas szárnyalású beszédje végén hálával emlékszik meg a vármegye boldogult főispánjáról, Hertelendy Józsefről, ki a nagy művet kezdeményezte s köszönetet mond szeretett főispánunknak, Rónay Jenőnek (éljenzés), Zsombolya bőkezű földesurának, Csekonics Endre grófnak (éljenzés), kik szellemileg és anyagilag támogatták a humanizmus e legújabb emléket, s végül a belügyminiszter megbízásából a zombolyai közkórházat megnyitottnak nyilvánítja. (Lelkes éljenzés.)

A megjelentek ezután megtekintették az összes épületeket s azok berendezését. A vezetést Csekonics Endre gróf vállalta magára szokott szeretetreméltóságával.

A megnyitási aktus 11 órakor ért véget.

A vármegyei központi hitelszövetkezet.

Nagybecskerek, november 16.

Lapunk más helyén közöljük olvasóinkkal, hogy a vármegyei központi hitelszövetkezet folyó hó 14-dikén megalakult.

A törvényhatóságunk által megszavazott százezer forintot felül több mint ötvenezer forintra rugó üzletrészek lettek eddig a községek és egyesek által jegyezve, mely összeg még szaporodni fog, miután a községek által jegyzett üzletrészek eddig nagyrészt bejelentve nem lettek, és több megyebeli nagybirtokosnak a szövetkezetbe való belépése várható; kisebb összegű üzletrészek naponta jegyeztetnek.

Ezen eredmény fölötté örvendetes, mert biztos jele annak, hogy a szövetkezeti hitelügy fontossága vármegyénk lakosságának minden rétegébe behatolt, és az által érdeme szerint méltányoltatik.

Gazdasági viszonyaink között ugyanis ezidő szerint a pénzügyi érdek senkit sem ösztönzött arra, hogy pénzt egy legfeljebb négy és fél százalékos jövedelmező papírba helyezze el, mert hisz a rendelkezésre álló csekély tőke nagyobb kamatozás mellett is gyümölcsöztesztethető, és azért abból, hogy ennek dacára egyesek nagyobb összegű üzletrészeket jegyeztek a megalakult megyei központi hitelszövetkezet által kibocsátandó üzletrészekből, azt kell következtetni: miszerint az illetők át vannak a hitelszövetkezetek utján első sorban lehet és kell népünk hitelviszonyait gyökeresen javítani, gazdasági érdekeit előmozdítani, erkölcsi és kulturális fejlődésére hatni.

Mert a megalakult központi hitelszövetkezet, és a vele szerves kapcsolatba

lépő községi hitelszövetkezeteknek mindeme feladatokat kell megoldani, és ehhez ép annyi erkölcsi mint pénztőke kell. Igaz, hogy az utóbbi a fennforgó szükséghez képest elenyészőleg csekély, és hogy a földmivelő népünk nagy részében teljesen hiányzó takarékoság mellett nem várható az, miszerint a hitelszövetkezetek saját erejükből képesek lesznek a céljaik megvalósításához szükséges pénzt összegyűjteni: a központi hitelszövetkezet megalapításával azonban az alap meg lett vetve és csak idő kérdésevé vált az, hogy a hitelszövetkezetek által elérjük ama gazdasági előnyöket, melyek a külföldön már évek óta megvannak.

És azért bizunk abban, hogy vármegyénk földmivelő népének gazdasági viszonyai, különösen oly helyeken, melyek lakosságában a takarékoságra való hajlam, a gazdasági haladáshoz szükséges képesség kellő mérvben nincs meg, továbbá hol a hitel igényeket olcsón kielégítő vidéki pénzintézetek nincsenek, a központi hitelszövetkezet megalakulása és az általa megindítandó szövetkezesek következtében rövid idő alatt javulni fognak, mert természetesen találjuk azt, hogy a helyzetük súlyát érező érdekeltek nem fognak késlekedni abban: szövetkezés által közös érdekeiket felkarolni, maguknak a viszonyokhoz képest olcsó hitelt szerezni, ha közöttük egy-két értelmes és becsületes ember találkozik, ki a meglevő erők összegyűjtésére, azok vezetésére vállalkozik.

Rohamosan, meggondolatlanul természetesen ennek történni nem szabad, mint-hogy egy vaktában megalakult községi hitelszövetkezet utóbb bekövetkező bukása, azon vidéken hosszú időre megnehezítené egy egészséges alapon megindult hasonló mozgalom sikerét.

Különböztetve, ismervé a vármegyei közp. hitelszövetkezet élén álló férfiak intencziót, nem tartunk, és biztosak vagyunk abban, hogy a közp. szövetkezet által csak oly községi hitelszövetkezet létesítése és működése fog előmozdítani, melynek tagjai és vezetői bizalmat érdemelnek.

Czikünköt végezve, nem mulasztadjuk el kiemelni, hogy vármegyénknek a közérdekben már annyi tevékenységet kifejtett főispánja és vezérférfiai, annak társadalmi követésre méltó dolgot miveltek akkor: midőn nem várva be a hitelszövetkezeteknek kilátásba helyezett országos szervezését, a megalakult központi hitelszövetkezetet kezdeményezték, illetve megalakulását biztosították, ez által a községi hitelszövetkezetek könnyebb megalakítását lehetővé tették.

Bár csak követnék e példát más törvényhatóságok is, szem előtt tartva azt, hogy társadalmi viszonyaink között a vármegyékre háramlik ama feladat hogy valamely üdvösnek ismert közczél megvalósítására az erőket összegyűjtsék.

F. hó 14-én tartotta meg alakuló közgyűlését a vármegyei központi hitelszövetkezet. Rónay Jenő főispán, mint a szervező bizottság elnöke, üdvözölve a megjelent szövetkezeti tagokat, örömmel jelenti, hogy a szövetkezet ügye a legjobban halad előre, amennyiben már több mint 3000 üzletrész lett jegyezve.

Poroszkay Béla főügyész felolvassa ezután az alapszabályokat, amelyek kisebb változtatásokkal elfogadtatnak, mire elnököl Rónay Jenő főispán kimondja a szövetkezet megalakulását.

A tisztikar választása következett ezután. Megválasztottak:

Az igazgatóságba: Rónay Jenő főispán, dr. Dellimanich Lajos alispán, báró Feilitzsch Berthold m. főjegyző, Poroszkay Béla főügyész, továbbá gr. Csekonics Endre, gr. Karátsanyi Jenő, gr. Harnoncourt Félix, Babics József, Rónay Ernő, Brájjer Lajos, Francz J. L., Jankó Agoston, és Steinitzer Géza.

Elnökigazgatóul, dr. Dellimanich alispán azon kijelentése után, hogy a netán reá eső

választást másnemű elfoglaltsága miatt el nem fogadhatná, Poroszkay Béla m. főügyészt választották meg.

A felügyelő bizottságba: Csávossy Béla, Karácsonyi Andor, Kovács Agoston, Oldal Antal, Menczer Lipót és Zsiros Mihály választották be.

A központi választmány tagjainul megválasztottak: Ambrózy Sándor, Bolgarics Péter, Birg Mihály, Galsinger Gyula, Gille János, Fleischer Elemér, dr. Krenn József, König Gyula, Cordier Imre, dr. Gruber Gyula, Jovanovits Sándor, Szabadkay Ignác, Ruppenthal N., Palanaeski Gyula, Hosztinszki Károly, Petrikovics Róbert, Stassik János, dr. Nagy Jakab, Sepsey Mihály Rankovits Sándor, Szabó Ferencz, Riegler György, Vadász Kálmán, Guth Mihály, Wolf Henrik, dr. Végh Lajos, ifj. Zsiros Lajos, dr. Nónay Pál és Lászlóffy János.

Poroszkay Béla m. főügyész megköszönve a közgyűlés bizalmát, igéri, hogy testtel-lekkel azon lesz, hogy azon nemes célt, a melyet a szövetség maga elé tűzött, el is érje. Egyben indítványozza, hogy a szervező-bizottságnak a különösen elnökének, Rónay Jenő főispánnak, odaadó munkásságáért jegyzőkönyvi köszönet szavazzassék, amit a közgyűlés lelkes éljenzéssel határozottá emel.

A járási választmányok tagjainak névsorát legközelebb fogjuk közölni.

HIREK.

Tájékoztató.

November 16. Közgy. bizottság.
November 19. Vásár Nagybecskerekben.
Pitzyle Szaniszló egyedüli diplomirozott fogorvos specialista Torontál-megyében. Nagy-Becskerekben Bauerféle házban Ferencz-József téren. Rendel naponta.
A gőzfürdő naponta reggeli 5 órától nyitva van; nők részére kedden és pénteken délután.

— **Személyi hír.** Báró Nikolits Feodor v. b. t. t. és gróf Karácsonyi Jenő országgyűlési képviselő ma Nagybecskerekben időztek.

— **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter Bozsinka Fabiust a billédi járásbíróvához segédtelekkönyvesetövé nevezte ki.

— **Közigazgatási bizottság.** Torontál vármegye közigazgatási bizottsága ma tartotta rendes havi ülését, melyről lapunk holnapi számában hozunk részletes tudósítást.

— **Pénzügyi kinevezés.** Tribalszky Teofil a városunkban előnyösen ismert és közkedveltségnek örvendő pénzügyi segédtitkár, kinevezetett a gyulai pénzügyigazgatóságos titkárrá. Amely bízottán örülünk előmenetelének, époly sajnálattal vesszük tudomásul távozását körünkből.

— **Uj iskolaépület Pancsován.** Torontál-megyei tanfelügyelősége átiratban értesítette Pancsova város közönségét, hogy a kultuszminiszter a megrongált állapotban levő áll. fiu- és leányiskolák épületeit alaposan renováltatni akarja. Az újalakítás költsége 24.000 frura rug; egyben azt a kérdést is intézi a várososok: vajjon mennyivel hajlandó a költségek fedezéséhez hozzájárulni?

— **Névváltoztató állomás.** A torontáli h. é. vasutak igazgatóságának előterjesztése alapján a kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy a nagybecskerek—pancsovai vonalon fekvő Ozora állomás neve „Torontál-Ozora“-ra változtassék át.

— **Ragályos betegségek.** November elsejétől máig Nagyikindán nem kevesebb, mint 32 fertőző betegedési eset fordult elő Ezek közül 23 kanyaró, 4 difteritisz, 2 hasihagymáz és 3 vörheny.

— **A torontálvármegyei agarászó-egylet kölyökagarversenyét** f. évi október 18-án, elegyagarversenyét pedig f. évi november 6. és 7-én tartotta meg. A kölyökagarversenyre báró Gerliczy Ferencz 3 agarat, báró Baich Iván, Magyar Károly és dr. Demkó Pál pedig 1-1 agarat neveztek. A díjat báró Gerliczy Ferencz „Csipke“ nevű agara nyerte meg. Az elegyagarversenyre báró Gerliczy Ferencz 4 agarat, báró Baich Iván pedig 3 agarat nevezett. A díjat báró Baich Iván „Tigris“ nevű agara vitte el.

— **Öngyilkosság.** Módosról írják, hogy Tolvádiác Dragomir rudnai lakos ugyan csak megunta az életét. Minthogy pedig az ember ilyen körülmények között okvetlen szokott valamit csinálni. Tolvádiác is nagy tette határozta el magát. Fölment a padlásra és ott a nyakába akasztott egy istrángot. Mire hozzátartozói észrevették, már kissenvedett. A teste ugyan meleg volt még, de azért nem lehetett lelket verni belé.

— **Az első jég.** Az ember feledékeny. A pazar gyümölcsereleő nyár derekán eszébe sem jut, hogy rövid idő múlva bekövetkezik egy időszak, mikor enyészatbe megy minden, ami most a természetben tarkálk. Aztán mikor valóban egy pedans matematikus pontosságával ballag be Tél apó, akkor osodálkozik, mintha az idén látná először. Ime, az első jég is valószínű szenzációs ujdonság számba ment ma reggel. Pedig hát dehogya is az „első“ volt ez a jég. Egy végtelenségbe menő ismétlődő unalmas kuplának egyetlen sorocskája e vékony jégreteg, azon kuplának, melyet általában úgy hívunk, hogy a „természet rendje.“ Es mi más e kuplé mindég ismétlődő refrénje, minthogy: virulásnak vége a hálál... — Nagyszentmiklósról írják: A lefolyt héten az időjárás ugyancsak változatos volt. Egyszer eső, borult, majd lágyra fordult, míg tegnapelőtt beköszöntött a tél, hideg, éssaki széllel, úgy hogy nappal, napsütés idején fagyott a házak ereszein jégcsapok képződtek.

— **A szegedi körtöltésről.** A szegedi körtöltés, melyet az 1879 iki árvíz után a város körül vontak, nem nyújt többé feltétlen védelmet Szeged lakosainak. A körtöltést egy szakértőkből álló bizottság megvizsgálta, s a töltés egész vonalát megerősíteni javasolta. A bizottság a körtöltés mentén, több helyen árkokat ásott, s kitént, hogy a 79 iki árvíz után a tél idején összefagyott földből épített töltés egész alapzata meg van lazulva. Hogy e lazulást ellensúlyozzák, a körtöltés külső oldalát téglafallal építik be a töltés vonalán egész 4 kilométer hosszúságában. E munkálat kivételére a városi mérnöki hivatal a terveket elkészítette. E tervek szerint a körtöltéshez 1 kilométer hosszúságban új töltést csinálnak, hogy a vasuti töltést felmentsek a város védelme alól, s maga a körtöltés teljes védelmi vonalat nyújtson. A körtöltést ezenkívül megszüntetik, s magasabbá töltik fel. Mindezen munkálatok, melyekhez már a tavasszal hozzá kell fogni, fél millió forintba kerülnek.

— **Egy 103 éves asszony halála.** Nagyszentmiklóson — mint nekünk írják — Fracucz Anna román parasztaasszony a héten 103 éves korában véglagylengülésben elhunyt. Fracucz Anna Nagyszentmiklós legöregebb asszonya volt.

— **Siketnéma iskola Szegeden.** Még Léray Ferencz, Szeged volt királyi tanfelügyelője, a későbbi kultuszminiszteri osztálytanácsos penditette volt meg azt az eszmét, hogy Szegeden siketnéma iskolát létesítsenek. A terv megvalósításán most nagyban fáradozik László helyettes polgármester, aki ebben az ügyben biztató ígéretekert nyert a kultuszminisztertől. A siketnéma iskolát Szegeden minden valószínűség szerint a következő év szeptember havában nyitják meg.

— **Csalárd bukás.** Schwarz Bernát és fia Nándor nagyikindai özég ellen esődbe jutása után hitelesítő büntelentést tettek. A törvényesek a özég üzemeit a BTKV. 414. §-ba utköző csalárd bukásnak találván, mint a „T. K.“ írja, a kompanistákat vizsgálati fogságba helyezte.

— **A Duna titka Pancsováról írják:** Még szeptember hóban történt, hogy egy nagy szélvész alkalmával Popovics Milán belefut a Dunába. Annak idején hiába keresték, a folyó jól elrejtette áldozatát. A szerencsétlen férfit, most két hó után végre megtalálták; a hullámok egyik satarcsóvái-szigetre vetették, hol halász emberek akadtak rá.

— **Az újságírók ellensége.** A Frankf. Zeitung nak telegrafáják Madridból, hogy Veyler tábornok, a kubai csapatok parancsnoka, kiadta a rendeletet, hogy minden újságíró, legyen az akár belföldi, akár külföldi, ha a harctérre merészkedik, le kell löni.

— **A vak völegény.** Szegedről írják a következőket: A napokban érdekes jegyespár jelentkezett az anyakönyvvezetői hivatalban. Egy nyulánk, sovány leány; a ruhája szegényes, kopott volt, de szép, tömött haja derekáig ért, szemé pedig fényelt a boldogságtól. A völegény is szegényes külsejű, az arca ragyogott, de a tekintete nem tűnt föl, minthogy tekintete nem volt, mivel vak volt mind a két szemére. A vak fiu és a nagyhaju leány kijelentették, hogy ők egy pár akarnak lenni. Elhozták az okmányikat is és az anyakönyvvezető az eljegyzésről nyomban fölvetta a jegyzőkönyvet. És az eljegyzés ma ismét foglalkoztatta az anyakönyvvezetőt. Esuttal a völegény nem a menyasszonyával, hanem egy főkötős öreg asszonysággal jelent meg. A vak fiu beszélt: — Azért jöttem kérem, hogy nem kell a leány. Nem kell, mert én azt hittem, hogy szép és beleszerettem. Elhitették velem, hogy csudaszép, de az anyám megérkezett Temesvárról, megnézte a leányt s azt mondta: ne vegyem el azt a csunya soványságot. Az anyámnak jó szeme van és én nem engedem magamat becsapni... És fölbontották az eljegyzést.

Színház.

A vigéczek.

Szombat este premiere volt a nagybecskereki színházban. Kövessi Albertnek, a még mindig jó emlékezetben élő komikusnak legújabb bohózatát mutatták be közepes számú közönség előtt. Maga a darab végtelen mulatságos és ügyes alkotás, hasonló Kövessi többi művéhez, amennyiben a szerző itt is azt az elvet vallja, hogy a címnek nem szükséges okvetlenül megmagyarázni a darab tartalmát is. Az öt vigécs keresztül vigécseskedik mind a három felvonáson, a mesébe (ami nincs) nem folynak be, csupán énekelnek és udvarolnak. Csakhogy a kereskedelmi utasókból Kövessi csinált először színpadi alakot, a mai színdaraboknál pedig első és legfontosabb, a cím. Igaz ugyan, hogy Kövessi egész bátran nevezhette volna el a vigéczeket más jelenetei után Jammónak, vagy akár Gizinek, de hát akkor hol maradt volna az a nagy hatás, amire számított és mindenesetre el is ért a Goldstein Számi szerencsés kezű írója.

Mint már említettük, a darabnak nincs meséje és így elmondani sem lehet. Valami vékony erecske húzódik ugyan végig az egészen, de az is annyira elmosódik, ugyszólván elvész a sok kacagató jelenet közt, hogy nem is igen törődünk a mesével magával, csak mulatunk a jóízű mókákon. Az efféle darabok úgy születnek meg, hogy a szerző előbb gyűjti néhány hónapig a régiebb és újabb vicceket, s mikor megtelt már a jegyzőkönyve, előszed néhány alakot, amelyeknek kötelességük az egész garmada szellemességét elmondani. A Vigéczeken mindazonáltal meglátszik a szébbeli ember kezemunkája. A jelenetek úgy vannak csoportosítva, hogy semmi esetre sem téveszthetik el hatásukat s az egészből kiténik, hogy maga a szerző sem akarta vele megostromolni a Parnasszust, hanem megelégszik, ha néhány telt házat csinál.

A zenét Barna Izó „szerezte.“ A vigécsinduló végtelenül kedves, és fülbemászó dallamossága miatt már fűyülük is az utcán az inasgyerekek.

Áttérve a tegnapi előadásra jóleső örömmel konstatalhatjuk, hogy a premiere sikerült. A közönség az első estén gyéren jelent ugyan meg, de már tegnap szufolt ház nézte végig a Vigéczeket. A szereplők (jóformán az egész társulat) kitünő hangulatban játszottak s maga az előadás is pompás, összefogó volt. A vigéczek közül Bátorinak és Miklósinak jutott nagyobb szerep. Bátori otthonosan mozgott a szerepében, amely teljesen egyéniségéhez mért, csak az a kár, hogy nincs hangja az énekhez. Miklósi folytonos derült-ségben tartotta a házat. Tegnapi Abelesze jóval hátrahagyta az előbbi alakításait s talán ő maga is meggyőződött arról, hogy mégsem olyan hálás dolog a karzatnak játszani. Istenadta tehetsége e'öt nyitva áll az ut, a jövő be fogja bizonyítani, hogy Miklósi egyike lesz a legjobb komikusoknak. Hasonló pompás zsidó-alakítást csupán Borostól láttunk. Göz Aranka aranyos bakfüt játszott, egy tizenöt éves leányt, annak összes szeretetreméltóságával, Tuboly Klementinek alig nyílt alkalm, hogy még csak mutassa is magát a színpadon, Ligeti jól volt disponálva, a nótáit sok kedvvel énekelte. Nem szabad megfeledkeznünk Lánghnérről sem, ki Abelesznében adta újból tanujelét remek komikai vénájának. Nagy hatást idézett elő a jammónóta, melyet Fodor Ilona és Koncz énekeltek el, többször megismételve azt a közönség kívánatára. Ugyanennél a nótánál kellemesen lepott meg bennünket Odry kórista, ki a kísérsnél néhány meglepő tiszta csengésű tenorhangot vágott ki. Nyitrai szerepe esuttal eléggé hálátlan volt, őt jobb szeretjük a maga körében látni, hol teljesen érvényesül művészi alakító tehetsége. A többi szereplők közül ugyesen mosogtak a színpadon Vojnics a könyvvezető szerepében, továbbá Sárdi, Havasi és Fürst.

Táviratok

A Klapka-szobor teleplezése.

Budapest, nov. 16. (A „Torontál” eredeti távirata). Tegnap leplezték le Komáromban Klapka Györgynek, a komáromi vár hősi védőjének arczszobrát, mely ünnepély fénye méltó volt annak magasztosságához. Komárommegye és a szomszédos megyék közönségeinek részvétele mellett az ünnep reggeli 8 órakor vette kezdetét, mikor is a szoborbizottság kiküldöttet kivonultak az ácsarkályi honvédelméhez, mely a diadalmas ácsi csatában elesett szabadsághősök emlékéért örökíti meg, és azt megkoszorúzták. Délelőtt 11 órakor a megyeház nagytermében emlékünnepély volt, melynek végeztével a meghívottak a szoborhoz vonultak, hol Tuba János képviselő hatásos beszédet tartott, miközben a szoborról lehullott a lepel. A város nevében Tátra polgármester vette át a szobrot. Délután bankett volt, melyen Pósa Lajos elszavalta gyönyörű költeményét, Sárközy főispán pedig lelkes pohárköszöntőt mondott a királynak. Felsőges urunkat azzal aposztrofálta, hogy ő azon példa nélküli fejedelem, ki nemzetének teljesen megbocsátott. Klapka fia, ki egyenesen Párisból jött, meghatva mondott köszönetet atyja ünnepléséért. Nagy feltűnést keltett, hogy a katonaság teljesen hiányzott az ünnepélyről, dacára annak, hogy Tuba képviselő a hadtestparancsnoksághoz intézett beadványában annak tudomására hozta, hogy a szoborbizottság az ünnep reggelén, az elesett honvédek emlékével együtt, az ugyanott elesett osztrák katonáknak sírját is meg fogja koszorúzni. Ez meg is történt, de a tiszteknek, legénységnek szigorúan megtiltották a megjelenést.

A néppárt megalakulása.

Budapest, nov. 16. (A „Torontál” eredeti távirata.) A néppárt tegnap országgyűlésileg is megalakult. A központi irodában egybegyűlt új parlamenti pártot Zichy Nándor gróf üdvözölte és beszédében arra utalt, hogy a néppártra nagy jövő vár. Eszterházy Miklós Móríc gróf pedig összetartásra és együttműködésre buzdította a párt külső tagjait.

Halottrabló orvos.

Budapest, nov. 16. (A „Torontál” eredeti távirata.) A halottrabló orvos ügye még mindig élénken foglalkoztatja a közvéleményt. Általános a megdöbbenés, hogy egy olyan férfi, akit kifogástalan gavallérnak tartottak, ennyire volt képes sülyedni. A szenzáció tegnap elérte tetőpontját, mert egy Korotnai doktort, mint Török Linát, a büntárs szobaleányt, beszállították az ügyészség börtönébe, hol fogva maradnak mindaddig, amíg a büntügy teljes befejezést nem nyer. Eddig 14.000 frtnyi tolvajlást állapított meg a bizottság, de nagyon valószínű, hogy az eltulajdonított összeg lesz még magasabb is.

Budapest, nov. 16. (A „Torontál” eredeti távirata.) A Korotnai-féle büntügyben elég érdekes esemény lesz legközelebb Patsu Miklósné exhumálása, mert fölmerült annak a gyanuja, hogy hátha az orvos megmérgezte az agg matrónát.

Városi színház.

Zóna-előadás fél helyárral.

Nagy-Becskereken, hétfő 1896. november 16-án.

A VERESHAJU.

Énekes népszimű 3 felv. Irta: Lukács Sándor, (Rendező: Peterdy. Karnagy: Fleischer.)

Kesete este fél 8 órakor.

Hirdetések.

7539. szám.

A központi főszolgabírói hivataltól.

Pályázati hirdetmény.

Torontál vármegye központi járásába kebelezett Orlovát községében a jegyzői állás megüresedvén, erre ezennel pályázatot hirdetek.

- A javadalmazás:
1. Kézpénzfizetés 500 frt.
 2. Kézbizetésért 60 frt.
 3. 5 öl kemény tűzifa à 14 frt 70 frt.
 4. 4 lak- és egy előszobából álló szabadlakás.
 5. 600 □ öl házi kert élvezete.

Felhívom a jelzett állásra pályázni óhajtokat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket folyó évi december hó 6-ig hivatalomhoz betérjesszék.

A szerb nyelv tudását óhajtom.

Kelt Nagy-Becskereken, 1896. november 9-én.

Gr. Bethlen,
főszolgabíró.

1062-3.3

6321. tlkv. szám 1896.

1066-1.1

Arverési kivonat.

A perlaszi kir. jbiróság mint tlkvi hatóság az előterjesztett kérelem folytán Velemirov Mlata végrehajtató javára 371 frt 71 kr tőke, 36 frt 50 kr, eddigi 12 frt jelenlegi még felmerülő árverési költség kielégítése végett az 1881. LX. t.cz. 144. §-a alapján s 146. §-a értelmében Stankov Káta farkasdi lakos ellen a Farkasd községben fekvő és a farkasdi 414. számú tjkvben foglalt:

1. 31 hrzi 1 dülő 2 hold szántó 371 frt;
2. 31 hrzi 3 dülő 3 hold szántó 337 frt;
3. 31 hrzi 4 dülő 1⁴⁰⁰ hold szántó 147 frt becsárban az árverést elrendeli s azt, valamint a megállapított feltételeket ezennel közhírré teszi.

A nyilvános árverés Farkasd község-házának helyiségében 1897. évi január hó 5. napján d. e. 9 órakor fog megtartatni a következő úgy a tlkvi hivatalban mint a Farkasd községben kifüggesztett s megtekinthető feltételek mellett.

1. Kikiáltási ár a becsár.
2. Ezen árverésen a fenti ingatlan a kikiáltási áron alól is eladatni fog.
3. Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanak 10%-át, vagyis 37 frt 10 kr, 33 frt 70 kr, és 14 frt 70 krt kézpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. jbiróság tlkvi oszt. Perlaszon, 1896. évi október 5-én.

Tóth,
kir. aljbíró.

6279. tlkvi sz. 96.

1065-1.1

Arverési hirdetmény és feltételek.

A perlaszi kir. jbiróság, mint tlkvi hatóság az előterjesztett kérelem folytán a perlaszi járási takarékpénztár részvénytársaság végrehajtató 78 frt tőke, ennek 1894. évi december hó 18-tól járó 6% kamata, 2 frt 65 kr. óvási, 1/2% váltódíj és 25 frt 20 kr eddigi, 10 frt 50 kr jelenlegi még felmerülő árverési költség kielégítése végett az 1881: LX. t.cz. 144. §-a alapján s 146. §-a értelmében Pavlovity Márkó és Pavlovits szül. Lálícs Sztána tomaseváci lakos ellen a Tomasevác községben fekvő és a tomaseváci 1506. számú tjkvben foglalt 1) 350. sz. ház és 800 □ öl ház hely 126 frt; 2) 18. hrzi 1. dülő 1⁸⁰⁰ hold szántó 359 frt; 3) 18. hrzi 3 dülő 1⁸⁰⁰ hold szántó 296 frt; 4) 142. hrzi 474 □ öl szőlő 98 frt; 5) 105. hrzi 800 □ öl szőlő 168 frt becsárban az árverést az elérvezhető ingatlanokra Lálícs Mija javára bekebelezett élethossziglani haszonélvezeti jog fenntartásával s csak a mennyiben úgy az árverés eredményre nem vezetne, annak fenntartása nélkül elrendeli s valamint a megállapított feltételeket azonnal közhírré teszi.

A nyilvános árverés Tomasevác község házában 1897. évi január hó 9. napján d. e. 9 órakor fog megtartatni a következő úgy a tlkvi hivatalban, mint a Tomasevác községben kifüggesztett s megtekinthető feltételek mellett.

1. Kikiáltási ár a becsár.
2. Ezen árverésen a fenti ingatlan a kikiáltási áron alól is eladatni fog.
3. Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10% avagy 12 frt 60 kr, 35 frt 90 kr, 29 frt 60 kr, 9 frt 80 kr és 16 frt 80 krt kézpénzben, avagy óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A kjbiróság tlkvi oszt Perlaszon, 1896. évi október hó 1-én.

Tóth,
kir. aljbíró.

Dr. Magyar Károly

lakik:

Nádor-utca 8.
(volt Kremer-ház.)

Fináncz-kaszárnyával szemben.

Telefon szám 111.

1068-2.1

◆ Telefon 35. szám. ◆

◆ Telefon 35. szám. ◆

KURLÄNDER IMRE

Nagybecskerek, Korona-utca 585/II. szám, a gőzmalommal szemben.

Elsőrendű

száraz tűzifa

azonkívül valódi szagtalan

porosz köszén

Wildenscheinsegen-Richterhof-féle bányákból.

1014-52.9